

Asia C-35/23

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

25.1.2023

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Oberlandesgericht Frankfurt am Main (osavaltion ylioikeus,
Frankfurt am Main, Saksa)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

16.1.2023

Hakija ja valittaja:

Isä

Vastaaja ja vastapuoli:

Äiti

OBERLANDESGERICHT FRANKFURT AM MAIN

VÄLIPÄÄTÖS

Perheoikeudellisessa asiassa, joka koskee

L:n huoltajuutta

Asianosaiset:

1. Lapsi L, asuinpaikkavaltio Puola
2. Asianajaja
Lapsen edun valvoja menettelyssä,
3. Isä, hakija ja valittaja, asuinpaikkavaltio Sveitsi

4. Äiti, vastaaja ja vastapuoli, asuinpaikkavaltio Puola

– – [Oberlandesgericht] Frankfurt am Mainin [toimivaltaisen jaoston nimi] – –
[Tiivistelmä menettelystä]

on päättänyt 16.1.2023 seuraavaa:

I.

Asian käsittelyä lykätään.

II.

Unionin tuomioistuimelle esitetään seuraavat ennakkoratkaisukysymykset tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevista asioista ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (jäljempänä Bryssel II a -asetus) 10 ja 11 artiklan tulkinnasta:

Missä määrin Bryssel II a -asetuksen 10 ja 11 artiklan mukainen sääntelyjärjestelmä rajoittuu unionin jäsenvaltioiden välisiin asioihin?

Konkreettisesti:

1. Sovelletaanko Bryssel II a -asetuksen 10 artiklaa siten, että aikaisemman asuinpaikkavaltion tuomioistuimet ovat edelleen toimivaltaisia, jos lapsen asuinpaikka oli ennen poisviemistä unionin jäsenvaltiossa (Saksassa) ja Haagin lapsikaappaus sopimuksen mukainen palauttamisoikeudenkäynti käytiin unionin jäsenvaltion (Puolan) ja kolmannen valtion (Sveitsin) välillä ja lapsen palauttaminen evättiin tässä menettelyssä?

Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

2. Mitkä ovat ne Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan b alakohdan i alakohdan mukaiset edellytykset, joiden on täyttyttävä, jotta voidaan osoittaa, että toimivalta säilyy?

3. Sovelletaanko Bryssel II a -asetuksen 11 artiklan 6–8 kohtaa myös silloin, kun on kyse Haagin lapsikaappaus sopimuksen mukaisesta palauttamismenettelystä kolmannen valtion ja unionin jäsenvaltion, johon lapsi on viety, välillä, jos lapsen asuinpaikka oli ennen poisviemistä toisessa unionin jäsenvaltiossa?

Perustelut:

I.

Käsiteltävä asia koskee Bryssel II a -asetuksen 10 ja 11 artiklan soveltamisalaan kuuluvia kysymyksiä.

Lapsen vanhemmat solmivat avioliiton Frankfurt am Mainissa 7.3.2013. Isällä on Saksan ja äidillä Puolan kansalaisuus. Lapsen vanhemmat asuivat aluksi yhdessä Frankfurt am Mainissa (Saksassa). Isä muutti 29.6.2013 Sveitsiin ammatillisista syistä.

Yhteinen lapsi L, jolla on Saksan ja nykyään myös Puolan kansalaisuus, syntyi X:ssä (Sveitsissä) 12.11.2014 ja asui äidin kanssa Frankfurt am Mainissa tammikuusta 2015 huhtikuun 2016 alkuun.

Isä vieraili säännöllisesti äidin ja lapsen luona Saksassa, ja he viettivät myös lomia yhdessä. Maahanmuuttovirasto hyväksyi isän perheenyhdistämishakemuksen 11.5.2015. Äiti sai Sveitsiin väliaikaisen oleskeluluvan, joka oli voimassa 31.12.2019 saakka.

Äiti muutti L:n kanssa Puolaan 9.4.2016. Tällöin äiti teki koko perheestä muuttoilmoituksen Frankfurtista isän osoitteeseen Sveitsissä. Kesällä 2016 äiti haki työpaikkoja Sveitsistä. Äiti on työskennellyt Puolassa Zurich Insurance -vakuutusyhtiössä marraskuusta 2016 alkaen.

Aluksi isä tapasi tytärtä Puolassa. Äiti alkoi estää isän ja tyttären tapaamisia 17.4.2017 alkaen, ja hän ilmoitti tyttären päiväkotiin Puolassa ilman isän suostumusta. Toukokuun 2017 lopussa äiti ilmoitti isälle jäävänsä tyttären kanssa Puolaan.

Isä vaati lapsen palauttamista Sveitsiin 7.7.2017 Sveitsin keskusviranomaisen (Bundesamt für Justiz, Bern (liittovaltion oikeushallintoviranomainen, Bern, Sveitsi)) välityksellä tehdyllä hakemuksella. Krakovan Nowa Hutan alioikeus hylkäsi tämän hakemuksen 8.12.2017 antamallaan päätöksellä sillä perusteella, että isän katsottiin antaneen toistaiseksi voimassa olevan suostumuksen siihen, että äiti muuttaisi L:n kanssa Puolaan. Lisäksi alioikeus katsoi, että palauttaminen vaarantaisi lapsen edun vakavasti Haagin lapsikaappausopimuksen 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti. Isä oli myöntänyt käyttäytyneensä (yhden kerran) väkivaltaisesti äitiä kohtaan. Isän tästä päätöksestä tekemä valitus hylättiin Krakovan piirioikeuden 17.4.2018 antamalla päätöksellä (XII Ca 168/18).

Äiti pani avioeromenettelyn vireille Puolassa 27.9.2017 päivätyllä hakemuksella. Lokakuussa 2017 äiti teki L:stä poismuuttoilmoituksen X:n kunnan viranomaisille Sveitsissä.

Krakovan piirioikeus uskoi yhteisen lapsen huoltajuuden väliaikaisesti äidille ja määräsi isän elatusvelvollisuudesta 5.6.2018 antamallaan päätöksellä.

Isä teki Saksan Bundesamt für Justizille (liittovaltion oikeushallintoviranomainen, Bonn, Saksa) 29.6.2018 hakemuksen lapsen palauttamisesta Haagin lapsikaappausopimuksen nojalla muttei vienyt asiaa eteenpäin.

Nyt käsiteltävässä asiassa isä jätti 13.7.2018 Amtsgericht Frankfurt am Mainille 12.7.2018 päivätyyn hakemuksen, jonka I kohdassa hän haki lapsen yksinhuoltajuutta ja vaihtoehtoisesti oikeutta määrätä lapsen asuinpaikasta.

Lisäksi isä haki II kohdassa määräystä, jolla äiti velvoitetaan palauttamaan lapsi isälle Sveitsiin heti päätöksen voimaantulon jälkeen.

Isän mukaan lapsen vanhemmat olivat keväällä 2015 sopineet, että he asuvat L:n kanssa jatkossa Sveitsissä. Huhtikuussa 2016 äiti päätti muuttaa väliaikaisesti vanhempiansa luokse Puolaan tukeakseen heitä talon rakentamisessa. Isä oli suostunut tähän, mutta hän oli nimenomaisesti rajannut ajan kahdeksi, enintään kolmeksi vuodeksi. Lapsen oli tarkoitus mennä päiväkotiin Sveitsissä viimeistään marraskuussa 2017.

Äiti vastusti hakemusta.

Äidin mukaan isä antoi suostumuksensa Puolaan muuttamiseen ja auttoi siellä Puolan passin hankkimisessa. Väliaikaisesta muuttamisesta Puolaan taikka Sveitsiin muuttamisesta ei ollut sovittu mitään.

Isää kuultiin ensimmäisessä oikeusasteessa 9.5.2019. Äiti, joka oli myös haastettu ja joka oli 19.4.2019 päivätyllä hakemuksella pyytänyt kuulemista etukäteen keskinäisen oikeusavun kautta, ei saapunut tähän kuulemiseen.

Tässä kuulemisessa isä kertoi vanhempien puhuneen 29.1.2016 käydyssä puhelinkeskustelussa, että L asuisi Puolassa enintään pari kolme vuotta ja menisi sitten päiväkotiin Sveitsissä.

Amtsgericht hylkäsi isän hakemuksen lapsen huollon uskomisesta hänelle 3.6.2019 tehdyllä päätöksellä, joka annettiin tiedoksi 7.6.2019.

Amtsgericht toteaa perusteluissaan, että tuomioistuimella, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, ei ole kansainvälistä toimivaltaa. Isä ei ollut näyttänyt toteen, että äidin ja lapsen Puolassa asumisen väliaikaisuudesta olisi sovittu konkreettisesti. Isän 9.5.2019 pidetyssä suullisessa käsittelyssä antamat tiedot ovat ristiriidassa hänen 3.8.2018 päivätyssä kirjallisessa lausunnossaan esittämänsä aiemman väitteen kanssa, jonka mukaan vanhemmat olivat keskustelleet vielä toukokuussa 2017 Puolassa asumisen kestosta tuloksetta.

Isä katsoo, että Amtsgericht Frankfurt am Mainin toimivalta perustuu Bryssel II a -asetuksen 11 artiklan 6 kohtaan luettuna yhdessä 7 kohdan kanssa sekä Bryssel II a -asetuksen 10 artiklaan. Krakovan alioikeus on todennut 8.12.2017 päivätyssä päätöksessään, ettei lapsen asuinpaikka ennen Puolassa asumista ole ollut Sveitsi, koska lapsi asui äidin kanssa Saksassa.

Isän mukaan Haagin lapsikaappausopimuksen mukaisessa asiassa sovellettavia periaatteita, joiden mukaan henkilön, joka vastustaa lapsen palauttamista, on näytettävä toteen, että henkilö, joka on vastannut lapsen (yhteis)huollosta, on

suostunut pois viemiseen tai palauttamatta jättämiseen taikka antanut siihen luvan jälkikäteen, noudatetaan myös nyt käsiteltävässä asiassa. Äiti ei ole näyttänyt toteen, että suostumus olisi ollut toistaiseksi voimassa.

Lisäksi isä toteaa, että tässä asiassa lapsen huollon uskominen isälle palvelisi lapsen etua parhaiten. Omavaltaisella toiminnallaan äiti on isän mukaan käytännössä tehnyt tyhjäksi isällä olevat lapsen huoltoa koskevat oikeudet ja toiminut siten lapsen edun vastaisesti. Isä viittaa tältä osin myös Haagin lapsikaappauspöytäkirjan mukaisissa asioissa sovellettaviin periaatteisiin.

Amtsgerichtiin 8.7.2019 saapuneeksi kirjatulla valituksellaan isä pysyttää ensimmäisessä oikeusasteessa käsitellyn hakemuksensa.

Äiti vaatii, että valitus hylätään.

Jaosto on toistuvasti huomauttanut isälle, ettei hänen valituksellaan ole mahdollisuutta menestyä, sillä vaikka kansainvälistä toimivaltaa koskeva oletama pitäisi paikkansa, lähtökohtana ei kuitenkaan olisi se, että lapsen huollon siirtäminen isälle palvelisi parhaiten lapsen etua, ks. Saksan siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB) 1671 §.

Lisäksi jaosto on huomauttanut isälle, että jaoston käsityksen mukaan Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan soveltaminen on rajattu vain unionin jäsenvaltioiden välisiin asioihin, eikä Puolan ja Sveitsin välillä käsitellyssä asiassa voida soveltaa vaikutuksia, jotka perustuvat Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan soveltamiseen.

Isä ehdottaa, että Luxemburgissa sijaitsevalle Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

--

[Kysymykset, jotka isä ehdottaa selvitetäväksi. Ne sisältyvät osittain ainoisiin merkityksellisiin ennakkoratkaisukysymyksiin.]

Vuonna 2022 isä tapasi lasta Puolassa siellä tehdyn tuomioistuimen päätöksen perusteella.

II.

1. Kansainvälinen toimivalta

Ennen 1.8.2022 vireille tulleiden vanhempainvastuuta koskevien asioiden osalta saksalaisten tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta perustuu 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (jäljempänä Bryssel II a -asetus) 8 artiklan 1 kohtaan, jollei 9, 10 ja 12 artiklan mukaisista ensisijaisista säännöksistä muuta johdu (Bryssel II a -asetuksen 8 artiklan 2 kohta). Tämän asetuksen korvaavaa, 25.6.2019 annettua asetusta 2019/1111 (Bryssel II b -asetus) sovelletaan asioihin, jotka ovat tulleet vireille vasta 1.8.2022 jälkeen (Bryssel II b

-asetuksen 100 artiklan 1 kohta). Nyt käsiteltävään asiaan sovelletaan siis edelleen Bryssel II a -asetusta eli asetusta (EY) N:o 2201/2003 sellaisena kuin se on muutettuna (Bryssel II b -asetuksen 100 artiklan 2 kohta).

Bryssel II a -asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan kansainvälisen toimivallan osalta ratkaiseva liittymä on lapsen asuinpaikka (a.), jollei sovelleta ensisijaisia säännöksiä, tässä tapauksessa Bryssel II a -asetuksen 10 artiklaa (b.).

a. Bryssel II a -asetuksen 8 artiklan 1 kohta

Bryssel II a -asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia vanhempainvastuuta koskevissa asioissa, jos lapsen asuinpaikka on asian vireillepanoajankohtana kyseisessä jäsenvaltiossa.

Asuinpaikka on ratkaistava kaikkien kullekin yksittäistapaukselle erityisten tosiseikkojen perusteella ottaen huomioon lapsen elämän ja olemassaolon perusteena oleva integroituminen perheympäristöön ja sosiaaliseen ympäristöön, ja tältä osin ratkaisevaa on tietyssä valtiossa oleskelun kesto, säännöllisyys ja olosuhteet (tuomio 2.4.2009, C-523/07, 42 ja 44 kohta, tuomio 22.12.2010, C-497/10 PPU, 47 kohta; tuomio 8.6.2017, C-111/17 PPU, 42 kohta).

L on asunut äitinsä kanssa Puolassa huhtikuusta 2016 lähtien ja ollut siellä päiväkodissa huhti-toukokuusta 2017 lähtien.

Asian vireillepanoajankohtana heinäkuussa 2018 L:n asuinpaikka oli Puolassa, joten Saksan tuomioistuinten toimivalta ei voi perustua Bryssel II a -asetuksen 8 artiklan 1 kohtaan.

b. Toimivalta lapsikaappaustapauksissa

Bryssel II a -asetuksen 10 artikla sisältää myös laajemman toimivaltasäännöksen, joka koskee lapsen luvaton poisviemistä tai palauttamatta jättämistä. Näissä tapauksissa säilyy sen valtion kansainvälinen toimivalta, jossa aikaisempi asuinpaikka oli, vaikka lapsen uusi asuinpaikka olisi toisessa valtiossa, elleivät tietyt edellytykset täyty.

Tältä osin nyt käsiteltävän asian pitäisi kuulua Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan soveltamisalaan.

Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan sanamuodon (”jäsenvaltio”) mukaan normin soveltaminen rajoittuu niiden jäsenvaltioiden väliseen suhteeseen, joita Bryssel II a -asetus sitoo. Tältä osin unionin tuomioistuin on selventänyt, että se, että Bryssel II a -asetuksen 10 artiklassa käytetään ilmaisua ”jäsenvaltio” eikä ilmaisua ”valtio” tai ”kolmas valtio” ja että siinä asetetaan toimivallan edellytykseksi nykyinen tai aiempi asuinpaikka ”jäsenvaltiossa” viittaamatta kolmannen valtion alueella hankitun asuinpaikan mahdollisuuteen, merkitsee myös sitä, että samassa artiklassa säännellään ainoastaan toimivaltaa silloin, kun kyse on

lapsikaappauksista jäsenvaltioiden välillä (tuomio 24.3.2021, C-603/20 PPU, 38–40 kohta).

Isän mukaan tämä edellytys täyttyy, koska tässä asiassa ovat kyseessä Saksa ja Puola eli kaksi unionin jäsenvaltiota, joita Bryssel II a -asetus sitoo. L asui äitinsä kanssa Frankfurtissa, joten hänen asuinpaikkansa oli tällöin Saksassa.

Jaosto ei yhdy tähän näkemykseen vaan katsoo, että Bryssel II a -asetuksen 10 ja 11 artiklaa sovelletaan Haagin lapsikaappaussopimuksen mukaisen palauttamismenettelyn toteuttamisen yhteydessä. Bryssel II a -asetuksen 11 artiklassa säädetään menettelytavoista, joita sovelletaan sellaisissa Haagin lapsikaappaussopimuksen mukaisissa palauttamismenettelyissä, joissa sekä alkuperävaltio että valtio, johon lapsi on viety, ovat unionin jäsenvaltioita tai kun Bryssel II a -asetus sitoo niitä – – [viittaus oikeuskirjallisuuteen]. Bryssel II a -asetuksen 10 ja 11 artiklaan sisältyvillä säännöksillä yhtäältä vahvistetaan Haagin lapsikaappaussopimuksen palauttamismekanismia rajoittamalla poikkeusten soveltamista ja pitämällä palauttamismääräyksen täytäntöönpanoa ensisijaisena ratkaisuna, mutta toisaalta ne sisältävät myös erityisiä nopeuttamis- ja kuulemissäännöksiä sekä asianomaisia koskevia suojele- ja tiedonantovelvollisuuksia.

Unionin tuomioistuin on asiassa C-603/20 PPU 24.3.2021 antamassaan tuomiossa todennut asetuksen (EY) N:o 2201/2003 10 artiklan tulkittamisesta (tässä yhteydessä: asuinpaikan selvittäminen lapsikaappauksen yhteydessä), että unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkittamiseksi on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja säännöstöllä tavoitellut päämäärät (tuomio 24.3.2021, C-603/20 PPU, 37 kohta). Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan tulkinnan osalta säännöksen sanamuodosta sekä Euroopan komission julkaiseman asetuksen N:o 2201/2003 soveltamista koskevan käytännön oppaan tulkinnasta ilmenee selvästi, että säännös koskee vain jäsenvaltioiden välisiä toimivaltaristiriitoja eikä jäsenvaltion ja kolmannen valtion välisiä toimivaltaristiriitoja (tuomio 24.3.2021, C-603/20 PPU, 29 kohta). Samalla unionin tuomioistuin on muistuttanut, että erityisiä toimivaltasääntöjä on tulkittava suppeasti, eikä niiden siten voida tulkita koskevan muita kuin kyseisessä asetuksessa nimenomaisesti tarkoitettuja tilanteita, eikä niitä voida tulkita myöskään siten, että huomioon otetaan ainoastaan osa niiden sanamuodosta kyseisen osan soveltamiseksi itsenäisesti (tuomio 24.3.2021 – C/603/20 PPU, 47–48 kohta).

Näin ollen jaosto katsoo, että Bryssel II a -asetuksen 10 ja 11 artiklan säännöksiä ei pidä tarkastella erillään toisistaan.

Bernissä sijaitsevan Bundesamt für Justizin välityksellä isän hakemuksesta 7.7.2017 vireillepannussa palauttamismenettelyssä, jossa vaadittiin lapsen palauttamista Sveitsiin, ei voitu soveltaa Bryssel II a -asetuksen 11 artiklaan perustuvia, Haagin lapsikaappaussopimuksen mukaisen menettelyn toteuttamista koskevia edellytyksiä, koska Bryssel II a -asetus ei sido Sveitsiä. Näin ollen Puolan tuomioistuimella ei ollut palauttamishakemuksen hylkäämisen jälkeen

syytä ryhtyä Bryssel II a -asetuksen 11 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisiin toimiin ja ilmoittaa Saksan keskusviranomaiselle kielteisestä päätöksestä.

Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan mukaista toimivallan säilymistä ei voida perustella toisella palauttamishakemuksella, jonka isä jätti Saksan Bundesamt für Justizille hieman ennen nyt käsiteltävän asian vireillepanoa, koska kyseistä menettelyä ei ole jatkettu. Tältä osin ratkaisevaa on se, onko hakemus kirjattu saapuneeksi tuomioistuimeen. Isän mukaan Puolassa ei ole pantu toista palauttamismenettelyä vireille.

Lisäksi on kyseenalaista, voidaanko toista Haagin lapsikaappaus sopimukseen perustuvaa hakemusta ottaa tutkittavaksi, kun otetaan huomioon, että Puolan toisen asteen tuomioistuimen lopullinen päätös on varmaankin esteenä mahdollisuudelle panna vireille toinen Haagin lapsikaappaus sopimukseen perustuva asia, jonka kohde on sama. Puolan tuomioistuinten päätökset sisältävät myös lapsen luvaton palauttamatta jättämistä koskevaan kysymykseen liittyviä huomautuksia.

2. Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan soveltaminen

Mikäli Bryssel II a -asetuksen 10 artiklaa sovelletaan lähtökohtaisesti myös nyt käsiteltävään asiaan, toimivallan muutos (kun pois vieminen tai palauttamatta jättäminen on tapahtunut ilman kummankin huoltajan suostumusta, 10 artiklan a alakohdalla) tapahtuu vasta, kun lapsi on saanut uuden asuinpaikan, asunut uudessa asuinvaltiossa vähintään yhden vuoden, sopeutunut uuteen ympäristöön ja ainakin jokin 10 artiklan b alakohdan i-iv alakohdan edellytyksistä täyttyy. Nyt käsiteltävässä asiassa on i alakohdan osalta ratkaistava, milloin jatkuva toimivalta lakkaa, jos lapsen palauttamishakemusta ei ole tehty sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jonne lapsi on viety tai josta lapsi on jätetty luvottomasti palauttamatta, yhden vuoden kuluessa sen jälkeen, kun lapsen huolto-oikeuden haltija on saanut tai hänen olisi pitänyt saada tieto lapsen olinpaikasta (Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan b alakohdan i alakohdalla).

Isän olisi siis pitänyt tehdä palauttamishakemus yhden vuoden kuluessa siitä, kun hän oli saanut tiedon lainvastaisuudesta tai kun se oli tapahtunut, jotta paikallisten tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta säilyisi.

Isä väittää suostuneensa siihen, että äiti ja L asuvat Puolassa väliaikaisesti tietyn ajan. Tämän määräajan umpeutumisen jälkeen äiti ei ollut muuttanut L:n kanssa Sveitsiin vastoin sitä, mitä isän mukaan oli sovittu.

Tältä osin isä väittää, että lapsen luvaton palauttamatta jättäminen Puolasta on alkanut viimeistään 24.5.2017 (päiväkodin aloittaminen). Lisäksi isä väittää, että vanhemmat olivat sopineet, että lapsi menisi päiväkotiin Sveitsissä marraskuussa 2017.

Isän huoltajuushakemus saapui Amtsgerichtiin 13.7.2018. Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan b alakohdan i alakohdassa säädetty yhden vuoden määräaika

noudatettaisiin vain, jos sovellettaisiin myöhempää ajankohtaa eli päiväkodin aloittamisajankohtaa. Palauttamismenettelyssä esitetyn perustelun (luvatun ilmoittaminen päiväkotiin toukokuussa 2017) mukaan hakemus ei olisi saapunut Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan b alakohdan i alakohdassa säädetyssä määräajassa eli yhden vuoden kuluessa.

Tältä osin herää kysymys, onko niin, ettei isä voi esittää uusia perusteluja Haagin lapsikaappaus sopimuksen mukaisen Puolassa vireillepannun menettelyn vuoksi, vai voidaanko asian vireillepanon osalta soveltaa Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan nojalla myös myöhempiä alkamisajankohtia. Jos voidaan, yhden vuoden määräajan alkamisajankohtaa olisi mahdollista lykätä palauttamismenettelyn päättymisen jälkeiseen aikaan, mikä ei kuitenkaan vastaa tavoitetta saada lapsen huoltoa koskeva oikeus ratkaistua mahdollisimman nopeasti lapsen edun mukaisesti.

Lisäksi kysymys äidin ja lapsen Puolassa asumisen määräaikaisuudesta on vanhempien osalta riittävä. Äiti kiistää, että tällaisesta määräajasta olisi sovittu.

Väittämisen- ja todistustaakkaa koskevan kysymyksen osalta isä viittaa Haagin lapsikaappaus sopimuksen mukaisesti annettavan suostumuksen tai sopimuksen osoittamiseen sovellettaviin periaatteisiin, joiden mukaan palauttamista vastustavan vanhemman on osoitettava, että hakija on antanut suostumuksensa maasta pois viemiseen tai hyväksynyt sen (jälkikäteen) (ks. Haagin lapsikaappaus sopimuksen 13 artiklan a kohta).

Jaoston käsityksen mukaan Haagin lapsikaappaus sopimuksen mukaisessa menettelyssä sovellettavat erityiset todistustaakka säännöt eivät ole sovellettavissa nyt käsiteltävään asiaan. Nyt käsiteltävässä asiassa ei ole kyse lapsen palauttamisesta Haagin lapsikaappaus sopimuksen mukaisen menettelyn perusteella vaan hakemuksesta, joka koskee lapsen huollon uskomista tietylle henkilölle, ja tällaiseen hakemukseen sovelletaan lapsen huoltoon liittyvissä asioissa yleisesti sovellettavia menettelyllisiä periaatteita. Entisen asuinpaikkavaltion tuomioistuimen on tutkittava Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan mukaisten edellytysten täyttyminen itsenäisesti (tuomio 22.12.2010, C-497/10 PPU, 62 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Tämä ei liity päätökseen, joka on annettu uudessa asuinvaltiossa Haagin lapsikaappaus sopimuksen nojalla tehdystä hakemuksesta lapsen palauttamiseksi. Tältä osin sovelletaan perhe- ja hakemuslainkäyttöasioissa noudatettavasta menettelystä annetun lain (Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsgerichtsbarkeit, jäljempänä FamFG) 26 §:n periaatetta asian selvittämisestä viran puolesta; siinä todetaan myös, että kansainvälinen toimivalta on tutkittava viran puolesta (BGH – – [viittaus oikeustieteelliseen ammattijulkaisuun] [päätös 17.2.2010 – XII ZB 68/09]). Nyt käsiteltävän asian kaltaisessa hakemusasiassa, jossa on kyse lapsen huollon uskomisesta tietylle henkilölle BGB:n 1671 §:n nojalla, asianosaisilla on tietty todistustaakka itselleen suotuisten tosiseikkojen osalta. Tuomioistuimen on näin ollen arvioitava myös isän perusteluissa olevat ristiriitaisuudet.

3. Bryssel II a -asetuksen 11 artiklan 8 kohdan soveltaminen

Bryssel II a -asetuksen 11 artiklan 6–8 kohdan säännökset pakottavat panemaan lapsen huoltajuutta koskevan asian vireille aiemmassa asuinvaltiossa, jos hakemus lapsen palauttamisesta hylätään Haagin lapsikaappaus sopimuksen mukaisessa menettelyssä Haagin lapsikaappaus sopimuksen 13 artiklan perusteella. Etenkin päätökset, joissa on kyse lapsen huoltajuudesta, kun lapsen palauttamista koskeva hakemus on hylätty Haagin lapsikaappaus sopimuksen mukaisessa menettelyssä Bryssel II a -asetuksen 11 artiklaa sovellettaessa, ja lapsen palauttamisesta Bryssel II a -asetuksen 11 artiklan 8 kohdan ja 40 artiklan 1 kohdan b alakohdan, luettuna yhdessä 42 artiklan kanssa, mukaisesti, ovat etuoikeutetusti täytäntöön pantavia.

Isä katsoo, että lapsen huollon uskomista tietyille henkilölle koskeva jaoston päätös, johon liittyy määräys lapsen palauttamisesta, kuuluu Bryssel II a -asetuksen 11 artiklan 8 kohdan ja näin ollen etuoikeutettua täytäntöönpanoa koskevien säännösten soveltamisalaan.

Jaoston käsityksen mukaan Bryssel II a -asetuksen 10 artiklan 6–8 kohdan soveltaminen edellyttää kuitenkin sitä, että kahden jäsenvaltion, joita Bryssel II a -asetus sitoo, välillä on toteutettu Haagin lapsikaappaus sopimuksen mukainen menettely, joten Bryssel II a -asetuksen 11 artiklan 8 kohtaa ei voida soveltaa nyt käsiteltävässä asiassa. Bryssel II a -asetuksen 11 artiklan 8 kohdan tarkoituksena on yksinkertaistaa niiden lapsen huoltoa koskevien tuomioiden täytäntöönpanoa, jotka on tehty Bryssel II a -asetuksen 11 artiklan 2–5 kohdassa esitettyjen, Haagin lapsikaappaus sopimuksen mukaiseen menettelyyn pohjautuvien vaatimusten mukaisesti. Kuten edellä on jo mainittu, Sveitsin ja Puolan välinen palauttamismenettely ei kuulu Bryssel II a -asetuksen soveltamisalaan. Ratkaisevaa ei siis ole isän asuinpaikka, vaan kysymys on valtioiden välisistä suhteista ja velvollisuuksista Bryssel II a -asetuksen nojalla.

--

--

[Allekirjoitukset; varmennus]